

Зокрема, це підтверджується при викладанні навчальної дисципліни «Фінансове та банківське право», значний масив навчального матеріалу якої базується на законодавстві, яке перебуває у процесі постійного удосконалення та оновлення. Для прикладу достатньо лише пригадати прийняття у 2010 році нового Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу України, внесення змін, які вже набули перманентного характеру, до Законів України «Про банки і банківську діяльність», «Про Національний банк України», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», нещодавнє прийняття Закону «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» замість Закону «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» та ін.

Отже, застосування проблемного методу навчання на лекціях з юридичних дисциплін забезпечує належну ефективність в оволодінні знаннями. Під час проблемної лекції викладач не надає знання у готовому вигляді, а ставить перед студентами проблему, мотивує їх до пошуку способів її вирішення, процес осмислення матеріалу відбувається у співпраці і діалозі викладача зі студентами, що стимулює останніх до активної пізнавальної діяльності. Тому підготовка проблемної лекції вимагає від викладача проведення серйозної методичної роботи, глибокого власного переосмислення матеріалу з метою представлення його студентській аудиторії, частково або повністю, у вигляді проблемних питань.

Халаїм Н. О., доц. кафедри
цивільного і трудового права

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ З ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Право інтелектуальної власності викладається на четвертому курсі в обсязі 180 годин із різним співвідношенням кількості годин аудиторних занять та індивідуального опрацювання матеріалу на різних формах навчання. Найбільшу кількість годин — 54 години — відведено на аудиторні заняття для студентів денної форми навчання, які проводяться у вигляді лекцій і семінарів.

Розглядаючи методику проведення аудиторних занять з права інтелектуальної власності як спосіб організації діяльності учасників

навчального процесу, зумовлений закономірностями та особливостями змісту цієї дисципліни, слід звернути увагу на останні.

Право інтелектуальної власності відноситься до інтегрованих дисциплін, його вивчення вимагає базових знань із цивільного, господарського, міжнародного-приватного, інформаційного, адміністративного і кримінального права, цивільного, господарського процесів. Серед науковців, які займаються проблематикою права інтелектуальної власності немає єдиного підходу у питанні його галузевої приналежності: право інтелектуальної власності розглядається як підгалузь цивільного права і як комплексна галузь права, яка знаходиться на стадії формування. Підставою для такої дискусії є та особливість відносин у сфері інтелектуальної власності, що вони потребують як диспозитивного, так і імперативного праворегуюючого впливу. Так, якщо відносини із набуття, здійснення і захисту патентних прав носять, переважно, публічно-правовий характер, то відносини з приводу набуття та здійснення прав на твори літератури, науки, мистецтва, комерційні тасмніці, раціоналізаторські пропозиції існують у приватноправовій площині. Особливість відносин зумовлює особливість прийомів і засобів правового впливу на них.

Законодавство, що регулює відносини у сфері інтелектуальної власності, відноситься до різних галузей і відзначається конфліктністю. Ще однією рисою законодавчого регулювання є наявність значної кількості прогалин, які долаються за допомогою судової практики та, у приватноправовій сфері, шляхом договірного регулювання самими сторонами.

Специфіка змісту дисципліни проявляється також у використанні спеціальної неюридичної термінології, яку досить складно сприймати студентам із гуманітарним складом розуму. Об'єкти права інтелектуальної власності є результатами інтелектуальної творчої діяльності людини у різних сферах творчості, наукової та науково-технічної діяльності і є дуже різноманітними. Знання характерних рис об'єктів, особливість сфери відносин, що складаються з приводу них, необхідне для здійснення успішної юридичної практики з цих питань.

Ще однією особливістю змісту дисципліни права інтелектуальної власності можна назвати те, що предмет вивчення (відносини, пов'язані із творчістю) постійно знаходиться у динаміці: розвиток техніки призводить до появи нових досягнень, нових відносин, це з одного боку ставить перед правом нові виклики, а з іншого боку породжує проблеми у правозастосовчій практиці.

Оскільки предметом права інтелектуальної власності як навчальної дисципліни є право інтелектуальної власності як систематизована сукупність норм, що регулюють відповідні відносини; законодавство, що містить ці норми та розділ правової науки, який досліджує закономірності існування відносин у сфері інтелектуальної власності і вплив на них права, усі зазначені вище особливості змісту дисципліни зумовлюють специфіку методики проведення аудиторних занять.

До специфічних методів і методичних засобів вивчення права інтелектуальної власності у формі аудиторних занять можна віднести:

— використання наочних засобів (презентацій, ілюстрацій), за допомогою яких студент може краще освоїти характерні риси об'єктів права інтелектуальної власності, ознайомитись із їх різновидами;

— метод бесіди (діалогу) за допомогою якого студент за допомогою питань-відповідей може краще зрозуміти природу того чи того об'єкта права інтелектуальної власності, з'ясувати для себе значення термінів і зміст складних понять;

— використання матеріалів судової практики (узагальнень судової практики, рішень у конкретних справах) для висвітлення конфліктних ситуацій у правовому регулюванні;

— активне використання методів дискусії: зокрема, цей метод необхідно застосовувати при обговоренні аргументів суду, оскільки з певних питань судовими органами приймаються діаметрально протилежні рішення. У ході дискусії студенти мають сформулювати власну позицію щодо мотивів і висновків суду;

— проблемні лекції, в ході яких висвітлюються перспективи розвитку права у сфері інтелектуальної власності, обговорення проектів законодавчих актів, напрацювання міжнародних інституцій (зокрема, активність у цьому плані проявляє Всесвітня організація інтелектуальної власності). Причому, враховуючи обмежену кількість годин, яка виділена на аудиторні заняття, окремі проблемні питання доцільно виносити студентам на індивідуальне дослідження, результати якого є предметом обговорення у проблемній групі з права інтелектуальної власності;

— активне використання кейс-методів — розв'язання конкретних ситуацій, пов'язаних із питаннями права інтелектуальної власності. Використання такого методу потребує від студентів застосування знань із інших правових дисциплін;

— проведення майстер-класів із юристами, які практикують у сфері права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності є окремою сферою юридичних послуг і навіть напрямом спеціалізації деяких юридичних фірм. Послуги у цій сфері мають широкий спектр: проходження формальних процедур, пов'язаних із набуттям прав; досудове врегулювання спорів; судові вирішення спорів; оцінка ризиків, пов'язаних із правами інтелектуальної власності; супроводження різного роду правочинів у цій сфері; адміністративні процедури захисту; підтримання чинності прав тощо. Використання цього методу є доцільним для ознайомлення студентів із практикою застосування тих знань, які вони отримують у процесі вивчення дисципліни. Спілкування з юристом-практиком стимулює студентів до більш зацікавленого, цілеспрямованого та свідомого вивчення дисципліни.

Хатнюк Н. С., канд. юрид. наук, доц.
кафедри правового регулювання економіки

ДІЛОВА ТА РОЛЬОВА ГРА ЯК МЕТОД АКТИВНОГО НАВЧАННЯ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

Метою наукової доповіді є аналіз ділової та рольової гри як інноваційного методу активного навчання.

В освітньому просторі вища освіта України, орієнтуючись на європейські стандарти та принципи Болонського процесу, потребує запровадження інноваційних технологій. Актуальною постає проблема розроблення ефективних педагогічних технологій і впровадження їх у навчальний процес.

Одним із методів інновацій педагогічної діяльності є застосування ділової та рольової гри при проведенні практичних і семінарських занять. Важливим є при підготовці студентів до роботи на професійній ниві підняти рівень їх активної творчої діяльності, тобто уже під час навчання у вищій школі у студентів повинні формуватися необхідні професійні знання, уміння та навички. Практичний досвід педагогічної діяльності підтверджує, що цю проблему можна вирішити, власне, не за рахунок збільшення аудиторних годин, а насамперед шляхом удосконалення організаційних форм навчальної роботи, використання й удосконалення в